

InterStim™-therapie

Voor blaascontroleproblemen

Patiëntengids

Doorbreek taboes. Neem het heft in handen. Laat u behandelen.

Als u incontinent bent, dan bent u niet de enige. Blaascontroleproblemen treffen meer dan 45 miljoen mensen¹ in Europa, en is gangbaarder dan veel bekende ziekten als astma, diabetes of osteoporose². Het is geen uitsluitend vrouwelijk probleem, en ook geen normaal onderdeel van het ouder worden.

'Wist u dat ook incontinentie voor ontlasting en obstipatie met InterStim-therapie kan worden behandeld, alleen of in combinatie met uw urineproblemen? Vraag uw arts om meer informatie.'

Blaascontroleproblemen

Blaascontroleproblemen kunnen afschuwelijk zijn— u kunt kleine of grote hoeveelheden urine verliezen, vaak naar de wc moeten, of niet in staat zijn om uw blaas helemaal te ledigen. Deze aandoeningen beïnvloeden uw leven, kunnen van alledaagse activiteiten een probleem maken en kunnen uw sociale leven enorm beperken. Misschien kunt u uw hobby's niet meer doen of moet u stoppen met werken. Misschien voelt u zich gevangen vanwege de angst voor "ongelukjes", de noodzaak om altijd dicht bij een wc te blijven, en wordt uw aandacht volledig in beslag genomen door uw blaas.

Waarom heb ik blaascontroleproblemen?

Via de zenuwen wordt informatie naar de hersenen gestuurd en weer terug. Sommige zenuwen regelen de blaas en de spieren die bij het urineren worden gebruikt. Wanneer het communicatiesysteem tussen de zenuwen en de hersenen niet goed werkt, kan men blaasproblemen hebben, zoals urineretentie of een overactieve blaas, inclusief aandrang-incontinentie en een frequente aandrang tot urineren.

Verschillende soorten blaascontroleproblemen

Bij een overactieve blaas met urineverlies (aandrang-incontinentie) kunt u:

- urine verliezen zodra u aandrang voelt om naar de wc te gaan
- urine verliezen wanneer u niet snel genoeg naar de wc kunt
- urine verliezen wanneer u zelfs maar een kleine hoeveelheid drinkt, of wanneer u stromend water hoort of aanraakt

Bij een overactieve blaas kunt u:

- frequente, oncontroleerbare aandrang tot plassen hebben
- vaker dan normaal naar de wc moeten (> 8 maal per dag)
- Vaak het gevoel hebben dat uw blaas niet volledig leeg is, zelfs nadat u naar de wc bent geweest

Bij urineretentie kunt u:

- niet plassen of niet goed uitplassen
- urine verliezen (wordt ook overloopincontinentie genoemd)
- niet voelen dat uw blaas vol is
- een katheter moeten gebruiken om uw blaas te ledigen

'InterStim™-therapie kan uw kwaliteit van leven aanzienlijk verbeteren en de noodzaak voor het gebruik van geneesmiddelen elimineren of verminderen.'

Wat is InterStim-therapie?

InterStim-therapie (in de literatuur ook wel sacrale zenuwstimulatie of sacrale neuromodulatie genoemd) werd in het begin van de jaren 1980 ontwikkeld en in 1994 in Europa goedgekeurd. Het kan de kwaliteit van leven verbeteren door eliminatie of vermindering van de symptomen bij veel mensen die lijden aan⁴:

» urineretentie

» een overactieve blaas, inclusief:

- aandrang-incontinentie
- frequente aandrang tot urineren

InterStim-therapie draagt bij aan het herstel van de normale zenuwactiviteit^{5,6} zodat u normaal kunt urineren. Hiervoor wordt een klein geïmplanteed medisch apparaatje gebruikt dat lichte elektrische impulsen stuurt naar een zenuw die zich vlak boven het stuitbeen bevindt.

Kies voor de InterStim-test - U hebt niets te verliezen

InterStim-therapie wordt in twee stadia uitgevoerd:

» Testfase

» Implantatiefase

Patiënten die tijdens de teststimulatie verlichting van hun symptomen ervaren, kunnen, net als meer dan 40.000 andere patiënten over de hele wereld, kandidaat zijn voor een permanente implantatie.

Testfase InterStim™-therapie

De teststimulatie is een tijdelijke fase die wordt gebruikt om de werkzaamheid van de InterStim-therapie in uw dagelijks leven te bepalen. Het is het enige hulpmiddel dat een indicatie kan geven van het resultaat van de therapie op lange termijn.

Hoe gaat de test in zijn werk?

In uw onderrug wordt een elektrode—een dunne draad—ingebracht, vlakbij de zenuwen die de blaas controleren. Deze elektrode wordt daarna op een uitwendige stimulator aangesloten, die aan een riem kan worden gedragen, en die aan de zenuwen lichte elektrische impulsen afgeeft. Deze procedure duurt normaal gesproken minder dan een uur en kan onder plaatselijke verdoving plaatsvinden.

Voor de test kunnen twee soorten elektrodes worden gebruikt: een tijdelijke elektrode die na de test wordt verwijderd of een blijvende elektrode die als de test positief uitpakt, geïmplanteed kan blijven.

Hoe voelt de stimulatie aan?

De stimulatiesensaties variëren per persoon, maar de meeste mensen omschrijven het als licht 'trekken', 'tintelen' of 'tikken' in hun bekkengebied (vagina, scrotum of anus) of grote teen. Dit mag nooit hinderlijk of pijnlijk zijn.

Zorg ervoor dat uw arts al uw vragen heeft beantwoord en dat u duidelijk begrijpt hoe het systeem werkt voordat u weer naar huis gaat.

Wat moet ik doen als ik weer thuis ben?

De testperiode kan verscheidene dagen duren. Tijdens deze periode kunt u uw normale leven blijven leiden en kunt u uw symptomen in uw plasdagboek bijhouden. Probeer tijdens de testperiode intensieve lichaamsbeweging waardoor de elektrode zou kunnen verschuiven, te vermijden. Voorkom buigen, uitrekken of tillen van zware voorwerpen.

Hoe gebruikt u de teststimulator?

Bovenop de teststimulator zitten twee grote draaiknoppen. Met de knop waarbij 'R' staat, kan de stimulatiefrequentie worden ingesteld. Deze wordt door uw arts ingesteld en is gewoonlijk beveiligd. Draai hier niet aan. Met de tweede knop, waarbij 'A' staat, wordt de amplitude van de stimulatie ingesteld. Deze wordt aanvankelijk door uw arts ingesteld, maar u krijgt instructies over hoe u voor uzelf de beste instelling kunt vinden. Mocht u pijn voelen, verlaag de amplitude dan naar een voor u aangenaam niveau.

Als u de stimulatie uit wilt schakelen, draai de 'A'-knop dan simpelweg op UIT. Bovenop de teststimulator zitten ook 2 indicatielampjes: een groen knipperend lampje wanneer het apparaat aanstaat en een geel lampje dat aangeeft wanneer de batterij moet worden vervangen.

Uw vervolfbezoek

Aan het einde van de testperiode bezoekt u uw arts om uw plasdagboek te laten beoordelen, om te controleren of uw symptomen zijn verbeterd en om vast te stellen of de therapie voor u geschikt is. Als voor de test een tijdelijke elektrode werd gebruikt, of als de test ongeacht het gebruikte type elektrode niet is geslaagd, dan wordt de elektrode verwijderd. Denk eraan dat uw blaassymptomen waarschijnlijk binnen een paar uur na het stoppen met de teststimulatie zullen terugkeren.

Vul uw plasdagboek zorgvuldig in omdat hierin belangrijke informatie voor uw arts wordt genoteerd.

Weet u dat met behulp van de InterStim-test al binnen een paar dagen kan worden vastgesteld of de InterStim-therapie bij u effectief is?

Veelgestelde vragen over de test:

Mag ik werken?

Ja, tenzij uw werk intensieve lichamelijke inspanning vereist.

Mag ik mijn mobiele telefoon gebruiken?

Ja, dat is geen probleem.

Mag ik douchen of een bad nemen?

Neem geen bad of douche. Bespreek dit met uw arts. In elk geval mag u uzelf met een natte washand wassen, zolang u ervoor zorgt dat de elektrode niet wordt verschoven en niet nat wordt.

Worden sportactiviteiten beperkt?

Beperk uw lichamelijke activiteiten vanwege het risico dat de elektrode verschuift ten opzichte van de oorspronkelijke positie, met name als bij u een tijdelijke elektrode is aangebracht.

Moet ik een plasdagboek invullen?

Ja, u moet tijdens de testperiode en een paar dagen daarna een plasdagboek invullen. Probeer dit zo goed mogelijk in te vullen omdat het wordt gebruikt om de werkzaamheid van de therapie te meten en te voorspellen.

Mag ik geslachtsgemeenschap hebben?

Ja, als u een elektrode voor de lange termijn hebt en mits u bruske bewegingen vermijdt.

Is de test omkeerbaar?

Ja, de teststimulatie is omkeerbaar en kan op elk moment worden gestopt.

.....
Als uw symptomen NIET zijn verbeterd, kan de teststimulatie met een ander type elektrode en/of op een andere plaats worden herhaald.
.....

Implantatiefase InterStim™-therapie

Als de teststimulatie succesvol was, kan uw arts u de InterStim-therapie voorstellen.

Wat is een InterStim-systeem?

Het InterStim-systeem bestaat uit:

- » een implanteerbare neurostimulator (INS) die lijkt op een pacemaker en die onder de huid wordt geïmplanteed,
- » een elektrode of dunne draad die lichte elektrische impulsen stuurt naar de zenuwen die de blaas aansturen.
- » een draagbaar patiëntenprogrammeerapparaat dat u in staat stelt het niveau van de stimulatie aan te passen en waarmee u uw INS kunt in- en uitschakelen.

De behuizing van de neurostimulator, die nauwelijks groter is dan een munt van twee euro, is gemaakt van titanium, een sterk, licht en biocompatibel metaal dat ideaal is voor een veilig en comfortabel implantaat voor de lange termijn.

Wat gebeurt er tijdens de implantatie?

Als dit niet al tijdens de teststimulatie is gebeurd, dan wordt nu de elektrode voor lange termijn vlak bij de zenuwen in uw onderrug geplaatst. De elektrode wordt vervolgens op de kleine neurostimulator aangesloten, die bovenaan uw bil onder de huid wordt ingebracht, omdat dat voor u de meest comfortabele en cosmetisch meest acceptabele plaats is. Deze minimaal-invasieve procedure duurt ongeveer een uur en kan onder plaatselijke verdoving plaatsvinden.

Wat gebeurt er na de implantatie?

Uw arts zal de stimulatieparameters programmeren zodat u hetzelfde effect krijgt als u tijdens de teststimulatie ervaarde. Uw implanteerbare neurostimulator staat continu aan (24 / 24 uur) en is voor iedereen onzichtbaar. Zodra u weer thuis bent, kunt u naarmate de wond geneest uw activiteitsniveau geleidelijk aan weer verhogen. Op advies van uw arts zult u in staat zijn om een actieve levensstijl te hervatten. U zult zich geleidelijk aan minder bewust zijn van de neurostimulator en het kan zelfs zijn dat u de aanwezigheid ervan niet eens voelt. Gewoonlijk laat uw arts u een maand na de implantatie voor een controlebezoek terugkomen om de werking van de stimulatieparameters te controleren en deze eventueel aan te passen. Soms zijn er tijdens de eerste drie maanden verscheidene controlebezoeken nodig om de instellingen nauwkeurig af te stellen. Anders hoeft u slechts eens per jaar voor een controlebezoek te komen.

Wat gebeurt er wanneer de batterijspanning van de neurostimulator terugloopt?

Na verscheidene jaren neemt de batterijspanning van de neurostimulator af, waardoor de elektrische stimulatie kan veranderen en minder effectief wordt. Uw symptomen kunnen dan opnieuw optreden, maar dit is normaal en er is geen reden voor ongerustheid. U moet uw arts raadplegen zodra u een verandering in de stimulatie voelt (minder of meer intens, of anders). Hij of zij zal de batterij controleren en kan beslissen om de neurostimulator te vervangen. Uw patiëntenprogrammeerapparaat zal u ook waarschuwen als de batterij van de neurostimulator bijna leeg is.

Uw arts gebruikt een artsprogrammeerapparaat om alle instellingen van uw neurostimulator aan te passen en om de levensduur van de batterij te berekenen.

*Elektriciteit regelt alles,
van de overdracht van gedachten
tot het ritme van het hart. Ons
lichaam zit vol met cellen die
zich gedragen als mini-batterijen
en zo vitale elektriciteit leveren.
In feite wordt het leven zelf
gedefinieerd als de aanwezigheid
van elektrische activiteit in
de hersenen. Uiteindelijk is
elektriciteit leven.*

De levensenergie

Al ten tijde van de Romeinen werd in de geneeskunde voor de behandeling van pijn elektriciteit gebruikt, met de ontlading van de elektrische torpedovis. Sinds eind jaren '50 door Medtronic de eerste uitwendige draagbare pacemaker werd ontwikkeld, ontdekten artsen dat elektriciteit in de meeste delen van het menselijk lichaam de symptomen van een verbazingwekkend aantal ziekten kan verlichten. Een paar miljoen Europeanen wordt momenteel met een implanteerbare elektrische stimulator behandeld voor aandoeningen als hartritmestoornissen, chronische pijn, de ziekte van Parkinson, doofheid, incontinentie voor urine en ontlasting, of obstipatie. Dergelijke therapieën zijn niet alleen klinisch effectief, maar veroorzaken ook minder bijwerkingen dan de meeste bekende geneesmiddelen⁷.

Ook veel andere aandoeningen, zoals een ernstige depressie, migraine, angst, obesitas, de ziekte van Alzheimer en boulimie kunnen mogelijk in de nabije toekomst met een neurostimulator (een soort implanteerbare elektrische stimulator) worden behandeld.

*InterStim™-therapie is veilig, volledig omkeerbaar en
kan op elk moment worden uitgeschakeld.*

Van welke voorzorgsmaatregelen moet ik op de hoogte zijn?

Medische procedures en apparatuur

Voordat u medische tests of behandelingen ondergaat, moet u uw arts en tandarts altijd vertellen dat er bij u een InterStim-systeem is geïmplantéerd.

Met de juiste voorzorgsmaatregelen zullen de meeste medische procedures en routine diagnostische tests, zoals een fluoroscopie of een röntgenfoto, uw InterStim-systeem niet beïnvloeden. De volgende medische apparaten en behandelingen kunnen echter wel een negatieve invloed op u en uw InterStim-systeem hebben:

- >> hartdefibrillatoren
- >> lithotripsie (bv. voor nierstenen)
- >> magnetic resonance imaging (MRI)
- >> bestraling boven de neurostimulator
- >> radiofrequente (RF)/microgolf-ablatie
- >> echografie, scanapparatuur

Het is ook belangrijk dat u uw arts vertelt dat bij u een InterStim-apparaat is geïmplantéerd voordat bij u diagnostisch onderzoek wordt verricht waarbij controlemonitoren worden gebruikt, zoals een elektrocardiogram (ECG), een Holter-monitor, een elektro-encefalogram (EEG) of een implanteerbare hartmonitor, omdat de impulsen van uw Neurostimulatiesysteem het signaal dat uw arts wil diagnosticeren kan verstoren. In dergelijke gevallen kan uw stimulatie tijdens de bewaking worden uitgeschakeld.

Commerciële apparatuur

Commerciële elektrische apparatuur (bijvoorbeeld lichtbogen, inductieovens) en hoogspanningsdraden kunnen uw neurostimulator-systeem verstoren als u er te dichtbij komt. Raadpleeg uw arts als u in zo'n omgeving werkt.

Diefstaldetectoren en beveiligingsapparatuur.

Beveiligingsapparatuur op luchthavens of diefstal detectoren in winkels of banken kunnen de neurostimulator in- of uitschakelen. Maak u niet ongerust. Dit verandert uw stimulatieparameters niet. Gebruik uw patiëntenprogrammeerapparaat om uw neurostimulator op de vorige stand in te stellen. Om mogelijke problemen met beveiligingsapparatuur op luchthavens te voorkomen, kunt u uw InterStim-identificatiekaart laten zien en aan het personeel vragen of u langs de beveiligingsapparatuur mag lopen. Moet u toch door een diefstal detector of beveiligingsapparatuur heen, schakel uw neurostimulator dan uit, loop naar het midden van de beveiligingspoort en loop er normaal doorheen.

Contra-indicatie

Bij iedereen bij wie een InterStim™-therapiesysteem is geïmplantéerd (zelfs als dit is uitgeschakeld) mag **NIET** op het lichaam kortegolfdiathermie, microgolfdiathermie of therapeutische ultrasoon-diathermie (hierna tezamen diathermie genoemd) plaatsvinden.

Het is een goed idee om uw InterStim-identificatiekaart altijd bij u te dragen en deze aan het medisch personeel te laten zien voordat u tests of behandelingen ondergaat.

NEUROSTIMULATION SYSTEM PATIENT IDENTIFICATION	
The bearer of this card has an IMPLANTED NEUROSTIMULATION SYSTEM that is used to deliver electrical stimulation to the spinal cord or peripheral nerves.	
Model Number: _____	
Serial Number: _____	
Implant Date: _____	
Lead Model: _____	
Patient's Name Nom Patient: _____	
Address Adresse: _____	
In emergency, please contact En cas d'urgence, contacter: _____	
Physician/Médecin Name Nom: _____	
Phone Number Numéro de téléphone: _____	
Medtronic, B.V., The Netherlands	

Veelgestelde vragen over langdurige InterStim™-therapie:

Wat zijn de afmetingen van de InterStim-neurostimulator?

Er zijn twee afmetingen en gewichten mogelijk (hoogte x lengte x dikte):

- 4,4 cm x 5,1 cm x 0,8 cm, 22 g
- 5,5 cm x 6,0 cm x 1,0 cm, 42 g

Zullen andere mensen het apparaatje kunnen zien?

Omdat uw systeem volledig onder uw huid wordt geplaatst, kunnen anderen het niet zien.

Wat moet ik met het patiënten-programmeerapparaat doen?

Het patiëntenprogrammeerapparaat wordt gebruikt om na te gaan of de stimulatie actief is, om de Neurostimulator in of uit te schakelen, om de stimulatie te verhogen of te verlagen, en in sommige gevallen om de instelling van uw stimulatieparameters te wijzigen naar andere door uw arts vooraf ingestelde parameters.

Wat moet ik doen als de stimulatie onaangenaam wordt?

Als de stimulatie onaangenaam wordt, gebruik dan het patiëntenprogrammeerapparaat om het stimulatieniveau te verlagen.

Houdt de stimulatie me 's nachts wakker?

Nee, dat mag niet het geval zijn. Als dat toch zo is, neem dan contact op met uw arts.

Kan InterStim-therapie tijdens de zwangerschap worden gebruikt?

De veiligheid van deze therapie voor gebruik tijdens de zwangerschap is niet vastgesteld. Als u denkt dat u zwanger bent of zwanger zou kunnen zijn, schakel uw InterStim-systeem dan uit en bel uw arts.

Kan ik seks hebben nadat mijn InterStim-systeem is geïmplantéerd?

Ja. Na implantatie van een InterStim-therapie-systeem geldt geen beperking op seksuele activiteiten.

Kan een magnetron de normale werking van de neurostimulator verstoren?

Over het algemeen niet. De meeste huishoudelijke apparaten hebben geen invloed op de manier waarop uw neurostimulator werkt.

Kan de batterij van de neurostimulator worden opgeladen?

Nee. De batterij zit verzegeld in de neurostimulator en is niet oplaadbaar. Hij kan niet worden vervangen zonder de neurostimulator in zijn geheel te vervangen.

Zal het InterStim-systeem mijn activiteiten beperken?

Normaalgesproken gelden voor u geen beperkingen bij uw activiteiten. Maar vermijd activiteiten waarbij u plotseling, overmatig of herhaald moet buigen, draaien, springen of u uit moet rekken, met name vlak na de operatie. Deze bewegingen kunnen uw geïmplanteerde geleidingsdraad beschadigen of verplaatsen of kunnen de geïmplanteerde neurostimulator beïnvloeden. Neem contact op met uw arts als u ongerust bent of vragen hebt over deze of andere activiteiten. Gewoonlijk beïnvloeden bewegingen de sensatie van de stimulatie niet. Door snelle bewegingen of snelle veranderingen in uw houding kan de geïmplanteerde geleidingsdraad echter worden verplaatst. Dit kan voelen als een onverwachte toename van de stimulatie, ook al is het stimulatieniveau niet gewijzigd. Als u de stimulatie op enig moment vervelend vindt, gebruik dan het patiëntenprogrammeerapparaat om het stimulatieniveau lager of uit te zetten. Vertel het aan uw arts als u aanzienlijke of terugkerende problemen ervaart.

Mag ik duiken nadat mijn InterStim-neurostimulator is geïmplantéerd?

Ja, maar duik niet dieper dan 10 meter en ga niet in een decompressietank met een druk hoger dan 202,65 kilopascal (kPa), (2,0 ATA). Bespreek voordat u gaat duiken of een decompressiekamer gebruikt de effecten van hoge druk met uw arts.

Zijn de sensaties die tijdens de test worden gevoeld anders dan die met het InterStim-systeem worden gevoeld?

Nee, het is de bedoeling dat de sensaties ongeveer hetzelfde zijn.

Moet ik de neurostimulator uitzetten om te plassen of ontlasting te krijgen?

Gewoonlijk niet, maar vraag dit na aan uw arts.

Moet ik de stimulatie van tijd tot tijd uitschakelen?

Nee, deze moet dag en nacht aanstaan.

Hoe weet ik of de neurostimulator uitstaat?

Schakel uw patiënten-programmeerapparaat in, en druk op de Sync-knop . Als u links bovenaan het scherm dit pictogram ziet, dan staat uw neurostimulator uit. Als u dit pictogram ziet, dan staat het apparaat aan.

"Mijn problemen met urineverlies zijn met ongeveer 90% afgenomen, ik kan weer normaal eten en drinken en hoef niet meer te wachten om urineverlies te voorkomen. Het lijkt wel een wonder."

Marian

"Mijn naam is Joke. Ik ben een vijfdeklasser, vrouw en echtgenote, moeder en verpleegkundige bij de chirurgische dagopnames. Ik worstelde ook al jaren met blaascontroleproblemen totdat ik een behandeling vond die mijn leven volledig heeft veranderd. Nu ga ik elke dag om de vier uur naar de wc en hoef ik 's nachts maar één keer op te staan. Ik krijg weer genoeg slaap en ik ben weer met sporten begonnen. Mijn dochter en ik zijn dol op paardrijden en nemen samen springlessen. Ik heb het gevoel dat ik mijn leven weer terug heb."

Joke

"Op mijn werk moest ik uit bijeenkomsten weglopen om naar de wc te gaan. Ik kon nooit een film helemaal uitkijken. Als ik uit een gang ging, zat ik altijd op het randje van een stoel klaar om op te springen en weg te lopen. Ik kon niet naar de bank vanwege de wachtlijn. Ik hoef nu niet meer steeds naar de wc. Ik heb geen ongelukjes meer en ik hoef geen medicijnen meer in te nemen. Het is ook makkelijker in het gebruik. Ik heb een afstandsbediening waarmee ik het apparaatje aan en uit kan zetten, en ik kan de stimulatie ook hoger of lager zetten. Nu zou deze therapie willen aanbevelen aan iedereen met blaascontroleproblemen zoals die van mij."

Leo

...als die van mij"
...in lekage te vo...

Monique

"Ik was pas 40 jaar oud en ik vond het verleidend dat ik mezelf steeds liet katheteriseren. Ik ben heel sportief, maak trektochten en loop lange stukken met mijn hond Randy - wat door de katheter allemaal niet meer kon. Door InterStim-therapie kan ik wat activiteiten weer oppakken. Het heeft mijn leven aanzienlijk veranderd. Ik ben dolblijf dat ik mijn normale leven weer terug heb!"

Jan

"Ik voel nu de aandrang om naar de wc te gaan en kan zelfstandig plassen. Ik hoef nu niet de hele tijd aan katheteriseren te denken. Ik kan 's nachts weer doorslapen. Het voelt als een geschenk."

Rob

Ontdek meer over de behandelingsmogelijkheden door een bezoek aan:

www.blaascontrole.nl

Dit is een website met voorlichting voor patiënten over urine-incontinentie. Hier vindt u informatie over wat incontinentie is, wat voor medische zorg er beschikbaar is en welke behandelingen kunnen worden aangeboden.

Meer informatie:

- 1 Ontleend aan Irwin et al. *Population-Based Survey of Urinary Incontinence, Overactive Bladder, and Other Lower Urinary Tract Symptoms in Five Countries: Results of the EPIC Study*. *European Urology* 2006; 50:1306-1315
- 2 Dykstra et a. *Treatment of OAB with Botox type B- a pilot study*. *Int Urogynecol J* 2003;14: 424-426
- 3 Ontleend aan Foster et al. *In Patients Undergoing Neuromodulation for Intractable Urge Incontinence a Reduction in 24-hr Pad Weight After the Initial Test Stimulation Best Predicts Long-Term Patient Satisfaction*. *NeuroUrol Urodyn*. 2007;26(2):213-7
- 4 van Voskuilen et al. *Long Term Results of Neuromodulation by Sacral Nerve Stimulation for Lower Urinary Tract Symptoms: A Retrospective Single Center Study*. *Eur Urol*. 2006;49(2):366-72
- 5 Blok et al. *Different brain effects during chronic and acute sacral neuromodulation in urge incontinent patients with implanted neurostimulators*. *BJU Int* 2006; 98: 1238-1243
- 6 Dasgupta et al. *Changes in brain activity following sacral neuromodulation for urinary retention*. *J Urol* 2005;174(6):2268-72
- 7 Michael Arndt, *Rewiring the body*. *BusinessWeek Online*, March 7, 2005

Raadpleeg voor de gebruiksinstructies altijd de InterStim-therapiegids en/of de gebruikershandleiding van uw patiëntenprogrammeerapparaat.

Europa
Medtronic International Trading Sàrl
Case postale
Route du Molliau 31
CH-1131 Tolochenaz
www.medtronic.com
Tel. +41 (0)21 802 70 00
Fax +41 (0)21 802 79 00

Nederland
Medtronic Trading NL B.V.
Earl Bakkenstraat 10
NL-6422 PJ Heerlen
www.medtronic.com
Tel. +31 (0)45 566 80 00
Fax +31 (0)45 566 86 68

België
Medtronic Belgium N.V.
Burgemeester Etienne Demunterlaan 5
BE-1090 Brussel
www.medtronic.be
Tel.: +32 (0)2 456 09 00
Fax: +32 (0)2 460 26 67

UC200801226 NL
©Medtronic, Inc.2007
Gedrukt in Europa
Alle rechten voorbehouden

Medtronic
Alleviating Pain · Restoring Health · Extending Life